

Vídeňská deklarace

Lepší budoucnost díky nové, zdravé, bezpečné, čisté a inkluzivní mobilitě a dopravě

My, ministři a vedoucí představitelé delegací členských států Evropské hospodářské komise OSN (EHK) a Světové zdravotnické organizace pro evropský region svoláváme Páté zasedání na vysoké úrovni o dopravě, zdraví a životním prostředí, které se bude konat ve Vídni a také online ve dnech 17. a 18. května 2021, a

Úvod

Uvědomujeme si, že panevropský region je na počátku nového desetiletí, což vyžaduje přijetí rozhodnutí s ohledem na budoucnost dopravy, zdraví a životního prostředí,

Uvědomujeme si rovněž, že region musí i nadále čelit četným problémům a výzvám, jak je pospáno v příloze I této Deklarace, včetně znečištění ovzduší, hluku z dopravy, emisí skleníkových plynů, nedostatku pohybové aktivity, sedavého životního stylu a obezity, socioekonomických nerovností, nerovností v oblastech zdraví a životního prostředí, závažných dopravních nehod s následky, neefektivního hospodářství a rozmachu měst, zabírání půdy a ztráty biodiverzity, které, spolu s nesoudržnou politikou a nedostatkem mezioborové koordinace, je naléhavě nutné řešit, nejlépe prostřednictvím nového celostního přístupu, který zahrnuje integrované strategie a behaviorální změny,

Zdůrazňujeme, že pandemie nemoci COVID-19 přinesla další výzvy a odhalila, jak významnou roli hraje doprava a mobilita v oblasti veřejného zdraví, a také nutnost zvýšit odolnost mobility a dopravy vůči krizím a katastrofám, stejně jako to, že nutně potřebujeme balíčky opatření pro obnovu po pandemii COVID-19, zaměřené na inovativní přístupy k řešení čisté, bezpečné, zdravé a inkluzivní mobility a dopravy,

Zavazujeme se využít potenciálu Pařížské deklarace 2014 – „Město v pohybu: lidé na prvním místě!“ a společně pracovat na implementaci Panevropského programu pro dopravu, zdraví a životní prostředí THE PEP s cílem zajistit zavedení udržitelné, cenově dostupné, inkluzivní, bezpečné a zdravé, odolné, zelené a čisté dopravy a mobility,

Zavazujeme se také, že posílíme roli THE PEP jako jedinečné mezvládní, mezioborové, tripartitní panevropské politické platformy pro tvůrce politik a zainteresované strany ze všech států panevropského regionu, s cílem urychlit přechod k čisté, bezpečné a zdravé mobilitě a nulovým emisím z dopravy,

Spoléháme na dynamiku, které se podařilo dosáhnout v rámci THE PEP, a současně si uvědomujeme naléhavou potřebu zintenzivnit opatření, aby bylo možné naplnit cíle Agendy pro udržitelný rozvoj 2030, Nové městské agendy a Pařížské dohody,

Oceňujeme úsilí členských států a dalších zainteresovaných subjektů při plnění prioritních cílů THE PEP, především pak prostřednictvím Partnerství THE PEP, pořádání štafetových workshopů a sympozií, Akademie THE PEP a vytvářením strategických a praktických nástrojů,

Vítáme výstupy, deklarace a závazky, které byly učiněny na mezinárodní úrovni a jsou významné pro oblasti dopravy, zdraví a životního prostředí, konkrétně Ministerskou deklaraci hospodářské a sociální rady z roku 2018, ministerské rezoluce Výboru pro vnitrozemskou dopravu z let 2017 a 2019, Ostravskou deklaraci z roku 2017, Deklaraci z Grazu z roku 2018 a Mezinárodní dopravní fórum,

Zdůrazňujeme, že zintenzivníme naše společné úsilí a přijmeme další opatření k řešení výše uvedených četných problémů a výzev, která budou vycházet z intenzivní spolupráce a partnerství v panevropském regionu a z integrovaného celostního strategického přístupu, který sjednocuje síly všech tří sektorů, tedy dopravy, zdraví a životního prostředí, doplněných o mezioborové plánování a politickou soudržnost,

Naše vize

1. přijměte naši ambiciózní vizi „čisté, bezpečné, zdravé a inkluzivní mobility a dopravy, která pomůže zajistit spokojenost a prosperitu pro každého“;
2. učiňte závazek k provedení transformace dopravy a mobility s cílem dosáhnout naplnění naší vize, a současně k zapojení zainteresovaných skupin a subjektů, včetně orgánů státní, regionální a místní správy a samosprávy, obcí, komunit, firem i veřejnosti, především mládeže a dětí, do této transformace směrem k zelené a zdravé dopravě a mobilitě, s přihlédnutím k doporučením, které jsou uvedeny v Příloze II této Deklarace, s důrazem na:

(a) zajištění odolnosti dopravního systému vůči klimatickým změnám, pandemiím a dalším katastrofám;

(b) zvyšování kvality podmínek pro život ve městech a regionech prostřednictvím integrace politik a cílů v oblasti životního prostředí a zdraví do koordinovaného územního a dopravního plánování;

(c) implementování politik a opatření ve prospěch zdravé, aktivní a bezpečnější mobility s cílem zajistit čistou, bezpečnou, bezemisní a nehluknou dopravu;

(d) sociální inkluzi v dostupnosti dopravy a mobility;

(e) směřování investic, fiskálních pobídek a iniciativ zelených financí do oblasti udržitelné dopravy, a tím stimulovat rozvoj ekonomiky a trhu práce;

(f) maximální využití digitalizace služeb dopravy a mobility;

(g) implementování managementu a služeb udržitelné mobility s využitím vhodných technologií pro čisté, funkční, zdravé a bezpečné dopravní systémy;

(h) podporu řešení, která umožňují realizaci udržitelné městské mobility, včetně široké nabídky elektrické veřejné, cyklistické a pěší dopravy, a začlenění těchto forem mobility do dopravního a územního plánování.

Strategie a opatření k dosažení naší vize a urychlení transformace směrem k udržitelné dopravě a mobilitě

3. Dále učiňte závazek k vypracování komplexní panevropské strategie pro dopravu, zdraví a životní prostředí, včetně definování jasných cest k její realizaci, s cílem dosáhnout naplnění stanovené vize a směřovat další práci v rámci THE PEP; strategie by měla být přijata v roce 2023; využijte ji k:

(a) posílení našeho závazku k dalšímu rozvoji a realizaci THE PEP, s cílem zajistit, že program pomůže zlepšit životní podmínky v městských, příměstských, venkovských a horských oblastech, aby byly zdravější, bezpečnější, lépe propojené a přístupnější z hlediska sociální spravedlnosti pro každého;

(b) rozvoji dalších synergií mezi aktivitami THE PEP a implementací programu Agenda 2030, Pařížské dohody a dalších relevantních mezivládních procesů prostřednictvím níže uvedených aktivit, cílených na pomoc členským státům při naplňování cílů udržitelného rozvoje a klimatických cílů;

(c) posílení našeho závazku k národní aktivitě a mezinárodní spolupráci na politikách, jež povedou k naplnění naší vize, mimo jiné integrováním veřejné dopravy, účinných intermodálních spojení a infrastruktury pro aktivní mobilitu, pro všechny uživatele, s cílem snížit sociální nerovnosti;

(d) začlenění specifických potřeb dětí, mladých i starších osob a osob s postižením;

(e) rozvoji účinného monitorování posílením sběru dat mezinárodních i národních, a to v oblasti dopravy, zdraví a životního prostředí;

4. Založení pracovní skupiny, která by analyzovala nejrůznější právní možnosti, jak zajistit fungování naší vize a strategie; příprava návrhů možných právních nástrojů, které budou představeny řídicímu výboru a výborem schváleny k přijetí v rámci 6. setkání na vysoké úrovni o dopravě, zdraví a životním prostředí;

5. Podpoře implementace takových programů pro řízení mobility ve městech, regionech, firmách, školách i v cestovním ruchu, a to způsobem, které kombinují především technologie ekologicky čistých vozidel, efektivní využívání infrastruktury, zelenou logistiku osobní i nákladní, rozšíření služeb veřejné dopravy, flexibilní služby pro první/poslední kilometr, aktivní a sdílenou mobilitu a multimodalitu;

6. Závazku, že zajistíte, aby plánování v oblasti dopravy, zdraví, životního prostředí a územního rozvoje bylo součástí úsilí o soudržnost politik s ohledem na omezování dalšího růstu měst a poptávky po dopravě, s ohledem na zvyšování odolnosti energetické účinnosti a dostupnosti veřejné dopravy a aktivní mobility;

7. Rozhodnutí vybudovat na národní úrovni koordinační mechanismy mezi sektory plánování v oblasti zdraví, dopravy, životního prostředí a územního rozvoje, které budou zahrnovat i regionální a místní správní orgán a další relevantní subjekty a skupiny;

8. Dohodě o nezbytnosti podpory mobilizace finančních zdrojů pro investování do systémů udržitelné mobility a dopravy, včetně těch získaných z mezinárodních finančních institucí, nástrojů zeleného financování a veřejného i soukromého sektoru a prostřednictvím veřejně-soukromých partnerství, a při využití příslušných sociálních a environmentálních kritérií;

9. Rozhodnutí vytvořit úzkou spolupráci mezi THE PEP a mezinárodními finančními institucemi s cílem vyvinout nástroje zeleného financování, s důrazem na zavedení služeb bezpečné a kvalitní veřejné dopravy, ekologicky čistého vozového parku pro veřejnou dopravu, a také s důrazem na podporu aktivní mobility a managementu mobility;

10. Vyzvání členských států Evropské hospodářské komise, aby do příslušných mezinárodních právních nástrojů začlenily požívání systémů dálkového řízení emisí a ustanovení o technických kontrolách ojetých vozidel, určených k exportu, s cílem omezit vliv těchto vozidel na zdraví a životní prostředí, a také zvýšit jejich bezpečnost;

11. Rozhodnutí urychlit zavádění nízkoemisních a bezemisních vozidel, elektromobility a příslušné infrastruktury prostřednictvím finančních pobídek a dalších podpůrných programů, jakož i podporovat využití alternativ udržitelného nízkouhlíkového paliva, zvyšující podíl dopravy poháněné obnovitelnou energií, a také rozhodnutí zajistit, že na trhu budou dostupná pouze fosilní paliva splňující vysoký standard pro životní prostředí;

12. A také rozhodnutí podporovat aktivní mobilitu jako významnou součást transformace a zajištění odolnosti vůči pandemii;

Odolnost systémů dopravy a mobility

13. Uznání potřeby společných strategických opatření k řešení negativních dopadů pandemií, jako např. pandemie nemoci COVID-19, na společenský život a zdravotnictví, ekonomiku a dopravní systémy, také s přihlédnutím k novým trendům především v oblasti dopravního chování, využití čistých technologií a digitalizace;

14. K přijetí opatření, jež jsou nutná pro přerozdělení a transformaci veřejného prostoru a dopravní infrastruktury s cílem zajistit výhodné podmínky pro chodce a cyklisty, a také odolnost našeho společenského života a místní ekonomiky během pandemické krize;

15. Rovněž k přijetí opatření, která pomohou obnovit důvěru ve služby veřejné dopravy, především tedy zajištění dostatečné hygieny, osobní bezpečnosti cestujících a odstupů mezi nimi, a také dostupnosti pro každého;

16. Závazku, že dojde ke stanovení směrnic, pokynů a akčních plánů k zvládnutí lockdownů, k znovunastartování sektoru dopravy a mobility a k podpoře obnovení zelené mobility;

Příprava cesty pro zdravou a aktivní mobilitu do panevropského regionu

17. Přijetí Panevropského hlavního plánu pro podporu cyklistiky, který je uveden v příloze III této Deklarace a vypracován Partnerstvím THE PEP o podpoře cyklistiky jako požadavek vznesený na 4. setkání na vysoké úrovni, jako prostředek k naplnění cílů uvedených níže v souvislosti s cyklistikou, a podpoře implementace jeho souboru doporučení, zejména pokud jde o zkvalitňování infrastruktury a pobídkové rámce na podporu cyklistiky;

18. Závazku k naplnění následujících cílů do roku 2030:

(a) Výrazně zvýšit podíl cyklistů a chodců v každém státě a přispět k dosažení celkového cíle zdvojnásobení podílu cyklistické dopravy v celém regionu;

(b) rozšířit a zkvalitnit infrastrukturu pro bezpečnou cyklistickou a pěší dopravu v každém státě regionu;

(c) vypracovat a implementovat národní politiky pro cyklistickou a pěší dopravu, které budou podporovány národními plány, strategiemi a programy pro rozvoj cyklistické a pěší dopravy, včetně stanovení národních cílů v každém státě regionu, a také podporovat jejich implementaci v příslušných regionálních a místních plánech a strategiích;

(d) výrazně zvýšit bezpečnost cyklistů a chodců v každé, státě regionu a výrazně snížit počet obětí a vážně zraněných mezi těmito zranitelnými účastníky dopravy v celém regionu;

(e) integrovat pěší a cyklistickou dopravu do zdravotních politik a strategií i do plánování dopravní infrastruktury a územního rozvoje;

19. Uznání cyklistické a pěší dopravy jako rovnocenných způsobů dopravy, které přispívají k udržitelnému a odolnému způsobu života, a podpoře vzdělávání a osvěty v oblasti aktivní mobility, bezpečnosti dopravy – konkrétně s ohledem na chodce a cyklisty – a dalších socioekonomických přínosů;

20. Přijetí opatření, která usnadní přechod od motorové k aktivní mobilitě, především s ohledem na vysoký počet krátkých cest v městských a příměstských oblastech, a zajištění vhodné infrastruktury pro chodce a cyklisty s cílem snížit počet dopravních nehod mezi uživateli motorové a bezmotorové dopravy;

21. Žádosti směřované k Evropské hospodářské komisi, aby přijala nutné kroky pro přípravu, budování a rozvoj transevropské cyklistické sítě, a to na základě principů Panevropského hlavního plánu pro podporu cyklistiky;

22. Rozhodnutí podporovat práci Partnerství pro podporu cyklistiky a rozšířit jeho zaměření i na pěší dopravu a další formy aktivní mobility a učinit z něj Partnerství pro aktivní mobilitu, které by mělo připravit panevropský hlavní plán pro aktivní mobilitu, který by obsahoval směrnice a nástroje, a založit panevropské centrum kompetencí pro rozvoj aktivní mobility s cílem posílit budování kapacit, sdílení příkladů dobré praxe a implementační iniciativy;

THE PEP: podpora transformace pro naplnění naší vize

23. Rozhodnutí založit nová partnerství THE PEP jako platformy pro spolupráci mezi členskými státy a jinými zainteresovanými subjekty pro implementaci této Deklarace;

24. Schválení praktických výsledků a doporučení dosažených v Partnerství v oblasti ekologické motorové dopravy, jak jsou uvedeny v příloze IV k této Deklaraci, včetně pokynů a směrnic THE PEP pro ekologickou jízdu, studií zelených a zdravých pracovních míst v dopravě, partnerství TRANSDANUBE pro udržitelnou mobilitu v regionu Podunají, a závěrů Příručky k udržitelné městské mobilitě a územnímu plánování, jak je uvedena v příloze V této Deklarace, a rozhodnutí dále rozvíjet tato partnerství prostřednictvím:

(a) žádosti, aby Partnerství pro ekologickou jízdu prozkoumalo rozšíření ekologické jízdy o elektrická vozidla a další způsoby dopravy a nesilniční mobilní techniky;

(b) žádosti, aby Partnerství pro zelená pracovní místa pokračovalo v podpoře rozvoje politik, které vedou ke stimulaci trhu se zelenými pracovními pozicemi;

(c) založení Partnerství THE PEP pro udržitelnou turistickou mobilitu s cílem sdílet příklady dobré praxe a tvořit odpovídající pokyny a nástroje;

(d) zintenzivnění práce příslušných partnerství s cílem podporovat koordinaci a integraci udržitelné dopravy, především veřejné dopravy, sdílené a aktivní mobility, územního plánování, zdraví a životního prostředí;

25. Rozhodnutí zintenzivnit aktivity Akademie THE PEP tím, že budou posíleny interakce mezi odborníky z vědecké a politické sféry a z praxe; vysoké školy a další vzdělávací instituce budou vyzvány, aby přispívaly do Akademie; bude doporučeno zavedení kurzů zabývajících se dopravou, zdravím, životním prostředím a plánováním rozvoje měst a území integrovaným způsobem; budou zvažována opatření k zajištění finanční podpory vzdělávání studentů v příslušných akademických programech; a řídicí výbor bude požádán, aby vypracoval postup pro udílení certifikátů absolventům Akademie THE PEP;

26. Podpoře organizace štafetových workshopů o dopravě, zdraví a životním prostředí v členských státech s cílem představit a prezentovat THE PEP, umožnit sdílení a kompilaci příkladů dobré praxe a vypracování politických doporučení a jejich implementaci a podpořit spolupráci mezi jednotlivými sektory;

27. Schválení zdravotně ekonomického hodnotícího nástroje pro pěší a cyklistickou dopravu, a také nástroje pro budoucí vnitrozemské dopravní systémy, a podpoře jejich využití při rozhodování v rámci plánování územního rozvoje a rozvoje dopravní infrastruktury;

28. Harmonizaci cyklistických značek a signalizace napříč celým regionem EHK s cílem zvýšit bezpečnost cyklistů a chodců v dopravním provozu, uznat práva chodců a cyklistů, a proto také vyzvat členské státy, které jsou smluvními stranami Úmluvy o dopravních značkách a signálech a Úmluvy o silničním provozu, aby navrhly odpovídající úpravy;
29. Žádosti, aby řídicí výbor vytvořil čestné ocenění THE PEP;
30. Žádosti, aby EHK a WHO pro Evropu i nadále poskytovaly THE PEP služby sekretariátu, a k dohodě o pokračování podpory v tomto jejich úsilí;
31. Přijetí pracovního plánu THE PEP pro období 2021-2025, jak je uveden v příloze VI této Deklarace, pro implementaci této Deklarace, a schválení dalšího rozvoje a monitorování implementace pracovního plánu prostřednictvím řídicího výboru na jeho každoročním setkání, a schválení alokace nezbytných finančních a/nebo věcných zdrojů, včetně prostředků pro personální podporu nutnou pro provádění úkolů definovaných v této Deklaraci, mj. prostřednictvím systému dobrovolných příspěvků;
32. Žádosti, aby řídicí výbor ve spolupráci se sekretariátem připravil konkrétní návrhy, jak usnadnit mobilizaci dodatečných fondů z jiných zdrojů na podporu implementace pracovního plánu pro období 2021-2025;
33. Závazku k zajištění podpory pro implementaci THE PEP a jeho pracovního plánu, s důrazem na budování center pro rozvoj kompetencí a kapacit, sdílení příkladů dobré praxe a facilitaci společných iniciativ a partnerství;
34. Žádosti, aby řídicí výbor vypracoval komunikační strategii pro šíření výsledků THE PEP s cílem zvýšit informovanost mezi zainteresovanými subjekty a veřejností;
35. Žádosti, aby řídicí výbor zvážil organizování akce u příležitosti dvacátého výročí THE PEP v roce 2022, a také revizi polovině období, tedy v roce 2023;
36. Rozhodnutí o uspořádání 6. setkání na vysoké úrovni v roce 2025 a výzvě, aby vlády vyjádřily zájem být hostitelem tohoto setkání, ke zvážení pro řídicí výbor;
37. Vyjádření naší vděčnosti rakouské vládě za to, že uspořádala 5. setkání na vysoké úrovni a vyjádření díky jak vládě, tak obyvatelstvu Rakouska za vřelé přijetí a pohostinnost.